

МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії Харківської
державної академії фізичної культури

Вячеслав МУЛИК

2026 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту «Українська мова»
для вступу до аспірантури
для здобуття ступеня доктора філософії у 2026 році
для іноземців та осіб без громадянства

Розглянуто і затверджено
на засіданні кафедри
української та іноземних мов
Протокол № 3 від 30 березня 2026 р.
Зав. кафедри Любов КАРПЕЦЬ

Програма вступного випробовування з української мови для іноземців та осіб без громадянства, які вступають до аспірантури Харківської державної академії фізичної культури, має на меті визначення рівня підготовки вступників з української мови для подальшого вивчення її за освітньо-науковою програмою доктора філософії.

У програмі відображено характеристики рівнів практичного володіння української мови та визначено мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності.

Вступний іспит до аспірантури з української мови передбачає засвоєння навчальної програми «Українська мова як іноземна», а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх, слухати та конспектувати лекції, готувати та проводити презентації й семінари. Відповідно до мовної компетенції передбачається володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної української мови. Вступник на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії повинен брати участь в усному спілкуванні українською мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

Тематика розділів програми розроблена з урахуванням специфіки спортивних спеціальностей і є уніфікованою, що дає можливість охопити основну проблематику.

Вступник до аспірантури, іноземець та особа без громадянства, повинен знати:

1. Закономірність функціонування граматичної системи української мови.
2. Загальноживану та спеціальну лексику в обсязі 4500 слів.
3. Кліше для професійної та писемної комунікації української мови.

Вступник до аспірантури, іноземець та особа без громадянства, повинен вміти:

1. Фонетично, граматично та комунікативно коректно оформлювати свої знання та писемні україномовні повідомлення спортивної тематики.
2. Читати неадаптовану фахову літературу, ознайомившись із термінологією та спеціальними висловами, необхідними для розуміння відповідних текстів.
3. Здійснювати адекватний переклад фахових текстів з української мови на рідну.

Вступне випробування проводиться у письмовій та усній формах та охоплює ключові розділи навчальної дисципліни: «Україна», «Спорт в Україні»,

«Види змагань», «Види тренувань», «Олімпійські види спорту», «Видатні спортсмени» тощо.

Білет складається з 3 питань:

1. Виконання лексико-граматичних завдань, що забезпечує можливість оцінювання знання лексики, термінології, граматики в межах лексикотермінологічних сполучень і тексту.

2. Читання без словника оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу. Темп читання не менш ніж 400 друкованих знаків за хвилину. Обсяг тексту – близько 900 друкованих знаків.

3. Співбесіда українською мовою за темами професійної тематики.

Блок 1. Письмо. Тестові лексико-граматичні завдання, що пропонуються вступникам на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії і охоплюють знання лексики, термінології, граматики в межах лексико-термінологічних сполучень і тексту.

Блок 2. Читання. Читання без словника оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу українською мовою. Темп читання не менш ніж 400 друкованих знаків за хвилину. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків.

Блок 3. Бесіда. Метою бесіди є перевірка рівня сформованості вмінь монологічного та діалогічного мовлення з урахуванням перевірки рівня сформованості лексичної та граматичної компетенцій, а саме здатність конструювати граматично правильні форми, використовуючи лексичні одиниці, які відповідають ситуації спілкування.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Перевірка виконання письмового лексико-граматичного тесту, що охоплює знання лексики, термінології, граматики в межах лексико-термінологічних сполучень і тексту.

2. Усний контроль мовленнєвих навичок вступників на основі реферативного переказу тексту українською мовою, а також переклад іншомовного тексту українською мовою (без словника) та бесіди за змістом прочитаного тексту (запитання – відповіді).

3. Співбесіда в межах визначеної тематики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Завдання відображають знання української мови з урахуванням таких параметрів, як фонетична та граматична правильність, лексична відповідність, організація речення та дискурсу.

Сума балів	Пояснення до оцінювання	Оцінка за національною шкалою
200	бездоганна відповідь на всі питання	відмінно
191-199	повна відповідь з незначними неточностями	
186-190	відповідь повна, але є незначні помилки	добре
176-185	відповідь повна, але є значні помилки	
166-175	відповідь має неточності та значні помилки	
156-165	немає повної відповіді на одне із запитань	задовільно
146-155	немає повної відповіді на всі запитання	
136-145	немає повної відповіді на всі запитання і є деякі помилки	
126-135	немає відповіді на два запитання і є значні помилки	
116-125	немає відповіді на всі запитання або вони всі помилкові	
0-99	немає відповіді на жодне запитання	незадовільно

НАВЧАЛЬНА ТЕМАТИКА ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Грамматика:

Фонетика. Орфографія. Графіка. Акцентологія.

Звуки мовлення. Голосні приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі, вимова звуків, що позначаються буквами г і ґ, подовжені звуки.

Голосні наголошені й ненаголошені, їх вимова та позначення на письмі. Ненаголошені голосні е, и, о в коренях слів. Ненаголошені голосні.

Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі.

Правила вживання м'якого знака.

Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом.

Морфологія

Іменник. Однина та множина іменника. Функції іменника в реченні.

Прикметник. Ступені порівняння прикметників.

Числівник. Кількісні та порядкові. Прості та десяткові дроби, дати, відсотки.

Займенник. Відмінки займенника. Групи займенників.

Дієслово. Особові та не особові форми дієслова.

Часи дієслова. Утворення, вживання, переклад. Показники часу.

Види дієслова. Утворення, вживання, переклад.

Способи вираження майбутнього часу (простий майбутній та складний).

Види дієслова. Утворення, вживання, переклад.

Показники часу.

Пасивний стан дієслів. Утворення, вживання, переклад.

Наказовий спосіб.

Модальні дієслова.

Інфінітив. Інфінітивні комплекси.

Дієприкметник. Дієприкметникові комплекси.

Дієприслівник. Дієприслівник та дієприкметник. Основні відмінності.

Сполучники, прийменники. Основні випадки вживання. Сталі вирази з прийменниками.

Прислівник. Ступені порівняння прислівників.

Словотворення. Утворення слів за допомогою суфіксів і префіксів. Найуважніші префікси. Утворення слів зміною наголосу.

Утворення слів за допомогою конверсії. Утворення слів словоскладанням чи основокладанням.

Синтаксис

Структура українського речення. Типи речень.

Питальні речення.

Спонукальні та окличні речення.

Головні члени речення.

Другорядні члени речення.

Порядок слів у простому поширеному реченні.

Складносурядне речення.

Складнопідрядне речення.

Пряма та непряма мова.

ТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ТЕМАТИКИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Спорт та хобі.
2. Тренувальний процес та спортивне тренування.
3. Тіло людини.
4. Спорт у вашому житті.
5. Спортивні ігри та види спорту.
6. Незвичайні спортивні ігри та види спорту.
7. Види змагань.
8. Олімпійські ігри.
9. Паралімпійські ігри.
10. Україна. Спорт в Україні.
11. Моя країна. Спорт в моєї країні.
12. Мій улюблений спортсмен.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова Л., Абрамчук О., Горчинська Л., Поздрань Ю. Українська мова для іноземних студентів технічних спеціальностей: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ. 2018.

2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
3. Довідник з культури мови: Посібник / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, Н. М. Сологуб та ін.; За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища школа, 2005. 399 с.
4. Кочан І. Нові освітні технології у викладанні української мови як іноземної // Українська мова у світі: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 6-7 листопада 2014 р.). Львів, 2014. С. 49-60.
5. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / За ред. Н. Д. Бабич. Чернівці: Книги ХХ ст., 2005. 572 с.
6. Туркевич О. Методика викладання української мови як іноземної: розвиток науки і становлення терміна. Теорія і практика викладання української мови як іноземної: зб. наук. праць. Львів, 2009. Вип. 4. С. 137-145.